

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В доповіді представлено огляд поточного стану сільськогосподарських підприємств в Україні та перспективи розвитку в сучасних умовах економіки.

Ключові слова: сільське господарство, підприємство, ринкова економіка.

Abstract

The report presents an overview of the current state of agricultural enterprises in Ukraine and prospects for development in modern economy conditions..

Keywords: agriculture, enterprise, economy.

Вступ

Сільськогосподарський сектор завжди був важливою складовою національної економіки України. Від його ефективного функціонування залежить продовольче забезпечення, незалежність на зовнішньому продовольчому ринку, розвиток усіх інших галузей економіки, що виробляють продукти харчування, рівень цін на них і, зрештою, добробут населення. Сільське господарство є ключовою галуззю в Україні, яка забезпечує продовольством як первинний, так і вторинний сектори національної економіки. Тому доцільним є дослідження сучасного стану сільськогосподарських підприємств України та перспектив їхнього подальшого розвитку.

Результати дослідження

Сільське господарство завжди відіграло ключову роль і було важливою складовою господарського комплексу України. Перспективи та тенденції розвитку галузі визначається загальним станом економіки країни, що, в свою чергу, впливає на основні показники сільськогосподарської діяльності.

У сучасних умовах, в яких діє аграрний сектор економіки України, варто відзначити, що існують певні соціально-економічні та геополітичні фактори, які мають безпосередній вплив на проблематику розвитку аграрного сектору. Розвиток аграрного сектору повинен враховувати сучасні соціальні виклики, такі як кризовий стан соціальної сфери в селах та виродження сільських династій, економічні умови, що характеризуються перевагою дрібнотоварного сільськогосподарського виробництва та дисбалансом у аграрній інфраструктурі, а також екологічні проблеми, такі як надмірна забудова сільськогосподарських земель та деградація ґрунтів, а також питання щодо якості сільськогосподарської продукції [1, с. 328].

Сільське господарство виокремлюється рядом особливостей, що впливають на результативність аграрних підприємств. Серед цих особливостей:

1. у сільському господарстві використовуються живі організми, такі як рослини і тварини, які розвиваються відповідно до природних законів біології, тому економічні принципи нерозривно пов'язані з природними законами, що визначають розвиток живих організмів;

2. основним засобом виробництва у сільському господарстві є земля, яка безпосередньо пов'язана з процесом праці та виробництвом продукції, її якісні та кількісні характеристики мають прямий вплив на результати господарської діяльності суб'єкта;

3. природні умови суттєво впливають на функціонування сільськогосподарських підприємств, і тому необхідно мати широкий обсяг інформації для зменшення ризиків та невизначеності у процесі виробництва продукції;

4. для виробництва сільськогосподарської продукції необхідні територіальні ресурси, що в свою чергу вимагає значної кількості транспортувань техніки, матеріалів (насіння, паливо, добрива) і продукції (картопля, буряки, зерно);

5. між робочим періодом та періодом виробництва існує часовий проміжок, який може бути пройденим лише за умови відповідного впливу природних факторів та безпосередньої участі людей, цей період включає такі етапи, як оранка, догляд та збирання врожаю;

6. внаслідок вищезазначеного, виникає сезонність виробництва, що призводить до змін у організації праці та ефективного використання трудових ресурсів;

7. водні ресурси важливі для виробництва на аграрних підприємствах, і їх недостатність у певних регіонах може впливати на вартість продукції;

8. перевезення робочих засобів вимагає значних витрат енергії та грошей [2, с. 17].

Агропромисловий комплекс генерує приблизно 12,1% валової доданої вартості України і є однією з ключових галузей, що формують бюджет національної економіки [3].

Україна має площу 60,3 млн гектарів, з яких 41,5 млн гектарів (що становить 68,7% території країни) припадає на сільськогосподарські землі [3]. З них 32,5 млн гектарів використовуються для вирощування сільськогосподарських культур. При цьому, для успішного розвитку сільськогосподарського сектору важливими факторами є близькість до основних ринків збуту, наявність транспортної інфраструктури (залізниць, доріг, портів), постійне зростання попиту на продукти харчування та альтернативну енергетику, а також наявність доступних робочих ресурсів [3]. Ці фактори визначають конкурентні переваги сільськогосподарських підприємств і повинні бути враховані при стратегічному плануванні, включаючи інновації у використанні земель та перехід до альтернативних джерел енергії.

У 2024 році Україна залишається одним з провідних світових виробників та експортерів зернових культур. Країни-партнери високо оцінюють якість і кількість української продукції, що дозволяє утримувати стійкі позиції на міжнародному ринку.

Протягом останніх десятиліть українське сільське господарство пройшло великий шлях у напрямку модернізації та підвищення ефективності. Перехід від колективного землекористування до приватної власності на землю відкрив нові можливості для фермерів та інвесторів. Впровадження сучасних агротехнологій, використання генетично модифікованих сортів та покращений менеджмент сприяли підвищенню конкурентоспроможності українського сільського господарства.

Крім того, внутрішні проблеми, такі як обмежений обсяг інвестицій у сільське господарство, нерівномірний розподіл земельних ресурсів і неефективна система управління, ускладнюють подальший розвиток галузі.

Для подолання цих викликів, Україна повинна зосередитися на кількох стратегічних напрямках. Важливо залучати більше інвестицій у сільське господарство, сприяти розвитку інфраструктури та підтримувати дослідження та інновації у галузі.

Незважаючи на виклики, український аграрний сектор залишається одним із найбільш обіцяючих галузей економіки. Великий обсяг сільськогосподарських земель, різноманітність природних умов і висококваліфікована робоча сила дають Україні значну конкурентну перевагу.

Однією з ключових перспектив розвитку є використання інноваційних технологій у всіх сферах сільського господарства. Впровадження штучного інтелекту, інтернету речей та автоматизації процесів може значно підвищити продуктивність та ефективність виробництва, зменшити витрати та негативний вплив на навколишнє середовище.

З урахуванням змін клімату, важливою стає розробка та впровадження сортів та технологій, що стійко реагують на погодні умови. Інвестування в дослідження та розробки в цій області допоможе аграрному сектору адаптуватися до змін клімату й зберегти високу врожайність.

Зростаюча популярність органічних продуктів створює перспективи для розвитку органічного сільського господарства в Україні. Значні земельні ресурси й потенціал для вирощування екологічно чистої продукції дозволять країні вийти на лідерські позиції в цій галузі.

Україна вже є одним з найбільших експортерів зернових у світі, але є потенціал для розширення ринків збуту та диверсифікації продукції. Розвиток нових ринків збуту та підвищення

конкурентоспроможності української сільськогосподарської продукції є ключовими завданнями на шляху до успіху.

Для забезпечення сталого розвитку агропромислового сектору необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат. Це включає вдосконалення законодавства, захист прав власності, стимулювання інвестицій у сільське господарство та підтримку малих та середніх фермерських господарств.

Однією із серйозних перешкод для успішного розвитку та функціонування аграрного сектору в Україні є недосконалість нормативно-правових актів, які регулюють аграрну політику держави. Це вимагає перегляду та удосконалення правової бази для захисту інтересів сільськогосподарських виробників. Щодо організаційно-правового механізму підтримки розвитку аграрного сектору, в Україні спостерігається недостатнє фінансування прийнятих законів та низька виконавча дисципліна в державних органах, що викликає проблеми у їхньому реальному впровадженні.

Висновки

Сільськогосподарське підприємство в Україні на 2024 рік залишається важливим галузевим сектором економіки, який має значний потенціал для подальшого розвитку та зростання. Навіть з урахуванням різних викликів, з якими вона стикається, при належному підході вона може зберегти своє провідне положення в глобальній сільськогосподарській сфері.

Для досягнення цих цілей необхідно вирішувати такі проблеми, як недостатній рівень інвестицій, нерівномірний розподіл земельних ресурсів та неефективна система управління. Залучення інвестицій, підтримка інновацій та розвиток інфраструктури - це лише деякі з кроків, які можуть сприяти стабільному та сталому розвитку аграрного сектору в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1 Заболотна Н. Я., Свідинська В., Сучасний стан та перспективи розвитку аграрного сектору України. Юридичний науковий електронний журнал №5. 328 С. 2022. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2022/75.pdf (дата звернення: 7.05.2024)

2 Денисенко М. П., Новіков Д. В., Сучасний стан та перспективи розвитку сільського господарства України. Агросвіт №12. 17 С. 2019. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/12_2019/4.pdf (дата звернення: 7.05.2024)

3 Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 7.05.2024)

Setir Daria Olehivna – студентка групи ЕК 206, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: setirdara@gmail.com.

Vitiuk Anna Valeriivna — канд. економічних наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: anna.vitiuk@ukr.net

Науковий керівник: **Vitiuk Anna Valeriivna** – канд. економічних наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет.

Setir Daria Olehivna – Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : setirdara@gmail.com

Vitiuk Anna Valeriivna– PhD in Economics, Assistant Professor of Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor: **Vitiuk Anna Valeriivna** – PhD in Economics, Assistant Professor of Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: anna.vitiuk@ukr.net